

TUSSEN SCHADUW EN HOOP

DEEL 2 • DE VIJFDE STEM

THE SNIFTOFRENICS

DOOR ANGELA VAN DEN BERG

Hoofdstuk 1 – De Woenselse Poort

De bus stopte voor de poort alsof de chauffeur zelf even moest ademhalen voordat hij verder kon. De Woenselse Poort. Het hek rees hoger op dan ik me had voorgesteld en de lucht erboven leek dikker, alsof ze iets vasthield dat nog niet klaar was om vrij te komen. Ik was vierenveertig jaar oud. In mijn tas zat een schrift waarvan de pagina's 's nachts soms warmer aanvoelden dan papier zou moeten.

Niveau twee. Een jaar. Misschien langer. In een tbs-kliniek hangt alles af van of je leert leven in plaats van alleen maar overleven. De verpleegkundige die me ophaalde heette Sandra. Haar glimlach was echt, maar haar ogen keken alsof ze al wisten wat ik nog moest ontdekken. 'Welkom, Angela,' zei ze. 'De kamer is klaar.'

De kamer was klein: een bed, een kast, een bureau en een raam dat uitkeek op de binnenplaats. Geen tralies, wel een hek verderop. Toen ik mijn tas neerzette, hoorde ik een zachte noot, alsof ergens een snaar werd aangeraakt. Ik keek om. Er was niemand. De noot bleef even hangen en verdween toen, alsof ze alleen wilde laten weten dat ze er was.

Die eerste avond lag ik wakker. Herinneringen kwamen niet als beelden, maar als geuren en geluiden. De geur van diesel en koffie van Bertus. Voetstappen op een trap. Een garagedeur die dichtviel. En daartussenin, heel zacht, de stem van Martin die 'ouwe fietsendief' zei, alsof hij naast me stond. Ik wist dat het niet zo was. Toch voelde de lucht warmer.

In de kliniek leerden herinneringen soms praten als je stil genoeg was. De muren leken mee te ademen. Op de gang hing een schilderij van een pad dat van schaduw naar licht liep. Als ik ernaar keek, leek het pad iets verder te lopen dan de dag ervoor. Ik begon te geloven dat de plek zelf me iets wilde laten zien.

Sandra kwam de volgende ochtend. 'Slaap je een beetje?' vroeg ze. Ik knikte. 'Soms hoor ik dingen,' zei ik. Ze glimlachte niet spottend. 'Dat gebeurt hier vaker. De muren onthouden. Zolang jij maar onthoudt dat jij de baas blijft.' Ik hield die zin vast. Het voelde als een sleutel.

Buiten op de binnenplaats stond een boom waarvan de bladeren zelfs in de herfst een gouden rand leken te hebben. Ik zat eronder met mijn schrift. De woorden die ik opschreef, bleven soms even zweven boven het papier voordat ze neerdaalden. Ik schreef over de toekomst alsof die al bestond, ergens achter de hekken.

Die nacht droomde ik dat ik door de gangen liep en aan het einde een deur vond die openstond op een zomer in Rome. De hitte was zacht. Iemand speelde gitaar. Toen ik wakker werd, lag de sleutel van mijn kamer warmer in mijn hand. Ik wist dat het een droom was. Toch rook de kamer even naar warm steen en naar hoop.

In de dagen die volgden leerde ik de ritmes van de kliniek kennen. Opstaan. Ontbijt. Gesprekken. Stilte. En soms, heel zacht, die noot die terugkwam als ik alleen was. Ik begon te schrijven alsof iemand meelas. Misschien deed iemand dat ook.

Hoofdstuk 2 – Een jaar op niveau twee

Een jaar in de kliniek is zowel eindeloos als kort. De dagen hadden een ritme, maar de nachten hadden hun eigen wetten. Soms droomde ik dat de gangen langer werden en dat ik aan het einde een deur vond die openstond op een zomer in Rome.

EMDR ging door. De therapeut vroeg me terug te denken. Niet alles tegelijk. Toen ik aan de brand dacht, kwam niet alleen rook, maar ook een heldere noot. De herinnering werd minder scherp, maar de muziek bleef.

Er was een man op de afdeling die gitaar speelde. Zijn naam was Kees. Als hij speelde, leek de lucht in de gemeenschappelijke ruimte lichter te worden. ‘Muziek onthoudt wat wij vergeten,’ zei hij. ‘En soms geeft ze het terug als we er klaar voor zijn.’

Mijn tantes belden. Tante Ria, Els en Joke. Hun stemmen kwamen door de telefoon alsof ze dichterbij waren. Op een avond hoorde ik tijdens het gesprek even de lach van mijn moeder erdoorheen. Ik zei niets. Ik hield het vast.

In de tuin groeiden bloemen die er de dag ervoor nog niet stonden. Ik zat er met koffie en dacht aan een tiny house. In mijn hoofd was het al gebouwd: hout dat rook naar hoop, een raam dat uitkeek op een pad dat verder liep dan ik kon zien.

Aan het einde van het jaar zei de rechter dat voorwaardelijk ontslag mogelijk was. Ik schreef die nacht in mijn schrift: ‘De deur gaat open.’ Toen ik de volgende ochtend keek, stond er onder de zin een kleine tekening van een sleutel die ik niet had gemaakt.

Ik leerde dat herstel niet alleen gesprekken is. Het is ook de muziek die blijft, de dromen die iets teruggeven, en de wetenschap dat de schaduw niet de enige kleur is. De kliniek had me niet veranderd. Ze had me laten zien wat er al was.

Op de laatste avond in de kliniek zat ik onder de boom. De bladeren ritselden alsof ze afscheid namen. Ik legde mijn hand op de stam en fluisterde dankjewel. De noot kwam terug, zacht en warm. Ik glimlachte. Ik was klaar om te gaan.

Hoofdstuk 3 – Voorwaardelijk vrij

De dag dat ik de kliniek verliet regende het, maar de regen viel anders. Elke druppel leek even te blijven hangen en een klein lichtje te bevatten. Ik had een koffer en de gitaar. Toen ik de poort uitliep, hoorde ik achter me een zachte snaar.

Voorwaardelijk ontslag. Vrij, maar niet helemaal. Een jaar met begeleiding. Het tiny house stond aan de rand van Eindhoven. Toen ik de deur open deed, rook het niet alleen naar hout en verf, maar ook naar iets ouds en warm.

Op de tafel lag het briefje van de begeleiders. Daaronder, heel klein, een veer. Ik wist niet van wie. Ik legde de veer in mijn schrift.

Die eerste nacht sliep ik met het raam open. De stilte was vol. Ik droomde van een pad dat van schaduw naar licht liep. Aan het einde stond een man met een gitaar. Hij keek om en glimlachte.

De volgende ochtend belde ik tante Els. 'Ik ben er,' zei ik. 'In mijn eigen huis.' Ze was even stil. 'Ik hoor het aan je stem,' zei ze. 'Er is iets veranderd.' Ik keek naar de veer. 'Ja. Er is iets teruggekomen.'

In de dagen erna ontdekte ik dat het tiny house kleine dingen deed. De koffie was altijd precies warm genoeg. De planten groeiden sneller. En als ik gitaar speelde, leek het geluid langer te blijven hangen.

Ik schreef: 'Vrijheid is niet het einde van de schaduw. Het is het moment dat je leert dat het licht er al was.' Toen ik opkeek, stond de zon precies in het raam.

De eerste week buiten voelde als leren ademen op een nieuwe manier. Geen deuren die op slot gingen. Alleen de wind en de stilte en de veer die op de tafel lag alsof ze daar hoorde.

Hoofdstuk 4 – Het tiny house

Een tiny house is kleiner dan je denkt en groter dan de ruimte die het inneemt. Na een week kende ik elke plank. Na twee weken kende het huis mij. Als ik 's nachts wakker lag, hoorde ik soms het hout zachtjes kraken in een ritme dat op ademhaling leek.

Ik zette planten neer. Een cactus, een varen, kruiden. De varen groeide in de vorm van een sleutel. Ik lachte en liet het zo. Aan de muur hing de poster van Hyde Park. Als het licht erop viel, leken de mensen op de poster even te bewegen.

Ik schreef liedjes. De woorden kwamen soms vanzelf, alsof ze al in de lucht hingen. Eén liedje ging over een pad dat nooit ophoudt. Als ik het speelde, voelde de kamer groter.

Ik fietste naar Eindhoven. Langs de Dommel leek het water soms te fluisteren. In een platenzaak ontmoette ik een vrouw die mijn muziek herkende zonder dat ik die had laten horen. 'Je draagt het bij je,' zei ze.

Mijn nichtjes kwamen. Ze waren ouder. Ze keken rond en zeiden dat het huis 'voelde als een verhaal'. De jongste vond de veer. 'Die is van een engel,' zei ze. Ik glimlachte.

Op een avond speelde ik in de tuin. De zon ging onder en de lucht kleurde goud. Ik zong over vrijheid. De noten leken even te blijven hangen. Toen ze neerdaalden, rook de lucht naar koffie en diesel.

Ik schreef: 'Dit huis is klein, maar het bevat alle kamers die ik ooit heb gemist.' Toen ik de bladzijde omsloeg, lag er een nieuwe veer. Ik legde hem naast de eerste.

Het tiny house werd mijn anker. Klein genoeg om te overzien. Groot genoeg om te dromen. En soms, als de wind goed stond, hoorde ik de vijfde stem al zachtjes meezingen.

Hoofdstuk 5 – The Sniftofrenics

De band begon niet met een groot plan. Het begon met een berichtje van Tom, een bassist die mijn muziek had gehoord alsof hij die al kende. ‘Je nummers klinken alsof ze al bestaan,’ zei hij later. ‘Wij hoeven ze alleen maar te vinden.’

We repeteerden in een klein hok. Tom op bas, Lisa op drums, ik op gitaar en zang. Toen we het eerste nummer speelden, leek de lucht in de ruimte te trillen. Lisa keek op. ‘Hoor je dat?’ We hoorden het allemaal: een extra noot. We noemden hem de vijfde stem.

‘The Sniftofrenics,’ zei ik. Ze lachten, maar de naam bleef. En met de naam bleef de vijfde stem. Soms zacht, soms duidelijker. Als we speelden over verlies, klonk er iets dat leek op troost.

Ons eerste optreden was in een klein café. Twintig mensen. Toen we begonnen, viel de stilte anders. Aan het einde klapten ze langer dan verwacht. Een vrouw kwam naar me toe. ‘Ik zag even iemand achter je staan. Een jongen. Hij glimlachte.’ Ik dacht aan Martin.

We schreven meer nummers. Eén over een blauw fietsje dat nooit echt gestolen was. Als we het speelden, rook de repetitieruimte even naar buitenlucht. Tom keek me aan. ‘Dit is meer dan muziek. Dit is een deur.’

Mijn tantes kwamen naar een optreden. Tante Ria filmde. Na afloop zei tante Els: ‘Je ziet eruit alsof je thuiskomt.’ Ik knikte. Op het podium had ik even gevoeld dat de schaduw en het licht dezelfde kant op liepen.

Die nacht schreef ik: ‘De band is niet alleen van ons. Er speelt iemand mee die al langer luistert.’ Buiten hoorde ik een zachte snaar, alsof het tiny house meespeelde.

The Sniftofrenics groeide langzaam. Niet in aantal optredens, maar in diepte. Elke keer dat we speelden, leek de vijfde stem iets meer te zeggen. En wij leerden luisteren.

Hoofdstuk 6 – Chad

Ik ontmoette Chad op een dinsdagavond in het café. Hij stond aan de bar alsof hij daar al had gestaan voordat ik binnenkwam. Lang, donker haar, een glimlach die niet vroeg om aandacht. Toen hij naar het podium keek, leek het alsof hij iets herkende.

Na het optreden kwam hij naar me toe. ‘Mooi gespeeld,’ zei hij. Zijn stem was laag en warm. ‘Ik ben Chad.’ ‘Angela,’ zei ik. ‘Of Snifto.’ Hij lachte. ‘Ik ken de band. En jou al langer dan vandaag.’

We praatten over Londen, over Hyde Park, over een pad dat van schaduw naar licht loopt. Hij had in Londen gewoond. Toen ik over Rome vertelde, knikte hij alsof hij erbij was geweest.

Het ging snel, maar niet gehaast. Chad was achtenveertig, geluidstechnicus, eigenaar van een villa met een tuin en een studio in de kelder. ‘Voor als je ooit wilt opnemen,’ zei hij.

Op een avond in zijn tuin pakte hij mijn hand. De sterren stonden helderder dan normaal. ‘Ik heb lang gewacht op iemand die muziek maakt met haar leven,’ zei hij. Ik leunde tegen hem aan.

Later die nacht in de villa bleven we langer. De stilte was vol. Zijn handen waren warm toen ze mijn gezicht aanraakten, voorzichtig, alsof hij iets kostbaars vasthield. Hij kustte me langzaam. Eerst zacht, toen dieper. Ik voelde hoe de spanning van jaren langzaam weegleed.

Zijn lichaam tegen het mijne was stevig en vertrouwd. We bewogen samen, traag en aandachtig. Zijn adem tegen mijn huid, mijn handen in zijn haar. Het voelde niet alleen lichamelijk. Het voelde alsof er iets opende – een deur die al die tijd op een kier had gestaan. De vijfde stem leek even mee te zingen, zacht en warm.

Toen we stillagen, lag ik tegen zijn borst. Zijn hartslag was rustig. ‘Je bent hier,’ fluisterde hij. ‘Echt hier.’ Ik knikte. Voor het eerst in lange tijd voelde ik me volledig aanwezig. Geen schaduw die trok. Alleen dit. Alleen wij.

Die nacht droomde ik van het pad. Aan het einde stond Chad. Hij hield een sleutel vast. Toen ik wakker werd, lag er een veer op het kussen. Ik legde hem bij de anderen. Het tiny house en de villa leken dezelfde lucht te delen.

Hoofdstuk 7 – Optredens in kleine cafés

We traden op in kleine cafés. Eindhoven, Tilburg, Breda. The Sniftofrenics, nu met een toetsenist. Het geluid werd voller, en de vijfde stem werd duidelijker. Mensen zeiden na afloop dat ze even iemand hadden gezien die er niet was.

Ik was vijfenveertig. Niet de jongste op het podium, maar de muziek maakte leeftijd onbelangrijk. Als we speelden, leek de tijd even te buigen. Een man vertelde me dat hij tijdens een nummer zijn overleden moeder had gehoord lachen.

Chad stond bijna altijd achterin of aan de mengtafel. Na afloop hielp hij inpakken. In de auto was de stilte warm. Soms zette hij een nummer op dat we nog niet hadden geschreven, en toch klonk het bekend.

Mijn nichtjes zongen mee, hard en fout en perfect. Mijn tantes klappen te vroeg of te laat. Op een avond zag tante Joke tijdens een nummer even een extra persoon op het podium staan. ‘Hij leek op Martin,’ zei ze later.

Na een optreden zei Chad: ‘Je ziet er lichter uit.’ Ik keek in de spiegel. Voor een seconde leek mijn schaduw kleiner. ‘Ik draag niet meer alleen,’ zei ik.

We schreven een nieuw nummer over een villa waar de tuin altijd in bloei stond. Toen we het repeteerden, rook de ruimte naar bloemen. Lisa lachte. ‘Dit wordt gevaarlijk. Straks geloven mensen dat het echt is.’

Die nacht schreef ik: ‘Muziek is de taal die de schaduw en het licht allebei verstaan.’ Op de tafel lag een nieuwe veer.

De optredens werden onze manier om de vijfde stem te laten spreken. En elke keer dat we van het podium stapten, voelde het alsof er iets was teruggegeven.

Hoofdstuk 8 – Familie

Familie is wie er blijft. Mijn drie tantes waren gebleven. Ria, Els en Joke. Ze hadden brieven gestuurd, gebeld, me opgehaald. Nu kwamen ze naar optredens en zagen ze dingen die anderen niet zagen.

Mijn nichtjes waren tieners. Ze vroegen naar de kliniek. ‘Was het eng?’ ‘Soms,’ zei ik. ‘Maar eng is niet hetzelfde als onmogelijk. En soms praat de plek terug.’ Ze knikten alsof ze het begrepen.

We aten samen. Bij tante Ria of in het tiny house. We praatten over vroeger: de lach van mijn moeder, de grapjes van mijn vader, Martin die me ouwe fietsendief noemde. Als we lachten, leek de lucht even warmer.

Op een keer hoorde de jongste nichtje een stem die ‘dank je wel’ zei. Ze keek om. Er was niemand. Ze glimlachte toch.

Op een zondag zat ik met tante Els in de tuin. ‘Je bent veranderd,’ zei ze. ‘Van binnen.’ Ik knikte. ‘Ik hoef niet meer te rennen.’ Ze pakte mijn hand. ‘Dat heb je verdiend. En zij kijken mee.’

Ik dacht aan iedereen die ik was verloren en aan iedereen die er nog was. De tantes, de nichtjes, Chad, de band, de vijfde stem. Het was een gezin dat ruimte liet voor wat er niet meer was en voor wat er nog kwam.

Die avond speelde ik alleen in de tuin. Ik zong over familie die blijft. De noten bleven hangen. Toen ze neerdaalden, lag er een veer op de stoel naast me.

Liefde is de muziek die blijft spelen als de instrumenten stil zijn. Dat schreef ik die nacht. En buiten hoorde ik een zachte lach die ik herkende.

Hoofdstuk 9 – Het aanzoek en de vrijheid

Het gebeurde op dezelfde dag. De brief van de rechter kwam 's ochtends: onvoorwaardelijk ontslag. Vrij. Echt vrij. Ik las hem drie keer. Toen belde ik Chad. 'Ik ben vrij.' Mijn stem trilde, maar er zat licht in.

Hij zei: 'Kom naar me toe. Nu.' Ik fietste. De zon scheen en elke schaduw leek korter. Bij de poort van de villa stond hij met bloemen. Zijn blik was anders.

In de tuin pakte hij mijn hand. 'Angela,' zei hij. 'Ik wil de toekomst met jou. Wil je met me trouwen?' Ik dacht aan alle jaren, aan de schaduw, aan het licht, aan het pad, aan de veren, aan de vijfde stem. 'Ja,' zei ik. 'Ja.'

We omhelsden elkaar. In die omhelzing voelde ik iets verschuiven. Niet alleen in mijn leven. In mij. Ik was niet meer het meisje dat wegrende. Ik was iemand die ja kon zeggen.

Die avond belde ik mijn tantes. Ze juichten. Tante Joke hilde. 'Eindelijk iets moois,' zei ze. Op de achtergrond hoorde ik even een zachte snaar.

In de villa die nacht lag ik wakker naast Chad. De studio beneden leek zachtjes te ademen. Ik droomde van het pad. Aan het einde stonden we samen. De sleutel was niet meer nodig. De deur stond open.

De volgende ochtend lag er een veer op het nachtkastje. Ik legde hem bij de anderen. Vrijheid en liefde waren tegelijk gekomen. De laatste last viel. En ergens, heel zacht, hoorde ik Martin lachen.

Het aanzoek was niet alleen een vraag. Het was een bevestiging dat de toekomst al op me had gewacht. En dat ik eindelijk klaar was om ja te zeggen.

Hoofdstuk 10 – Voor altijd

Ik trok bij hem in. De villa had hoge ramen en een tuin waar de zon lang bleef. Het tiny house bleef voor de band en voor de momenten dat ik alleen wilde zijn. Beide plekken deelden dezelfde lucht.

We namen geen kinderen. De wereld kon donker zijn. In plaats daarvan kwamen Max, een oude labrador, en Luna, een kat die zichzelf had uitgekozen. Ze lagen bij ons. En soms, als de muziek speelde, leken ze mee te luisteren naar de vijfde stem.

De band ging door. We speelden in kleine cafés. Mensen zagen dingen. Hoorde dingen. Chad mengde het geluid. Mijn tantes kwamen. Mijn nichtjes zongen. En ik zong over een toekomst die mooier was dan ik had gedacht.

Op een avond in de tuin ging de zon onder. Max lag aan mijn voeten. Luna op Chads schoot. Ik keek naar hem, naar het huis, naar de lucht. Ik dacht aan alles: de onrust, de riem, de twee huizen, Londen, Rome, Parijs, de kliniek, het tiny house, de veren, de vijfde stem, hem.

‘Ik had nooit gedacht dat het zo zou worden,’ zei ik. ‘Hoe dan?’ vroeg hij. ‘Gelukkig,’ zei ik. ‘Echt gelukkig.’ Hij glimlachte. ‘Dat ben je. En dat blijf je. We leefden nog lang en gelukkig.’

Ik lachte. ‘Ja. En dit keer is het waar.’ De zon verdween. De sterren kwamen. Ergens diep vanbinnen wist ik dat de schaduw niet meer de enige kleur was. Er was hoop. Er was licht. Er was muziek die bleef spelen.

Ik legde mijn hoofd tegen zijn schouder. Buiten hoorde ik een zachte snaar. Binnen spinde Luna. Max zuchtte tevreden. En de veren in mijn schrift lagen stil, alsof ze eindelijk thuis waren.

De toekomst was niet langer iets dat ik moest verdienen. Ze was er gewoon. En ze was van ons.

TUSSEN SCHADUW EN HOOP

DEEL 2 – De Vijfde Stem

Na jaren van schaduw vindt Angela haar licht.
In De Woenselse Poort leren herinneringen spreken.
In een tiny house groeit muziek tot iets dat bijna leeft.
Met The Sniftofrenics opent ze deuren die eerder
gesloten waren. De vijfde stem speelt mee –
van hoop, van familie en van wat blijft.

Chad verschijnt als antwoord op een oude droom.
Wanneer vrijheid en liefde tegelijk komen,
valt de laatste last van haar schouders.

Een verhaal over tederheid, magie in het alledaagse
en een toekomst die mooier is dan gedacht.

Door Angela van den Berg